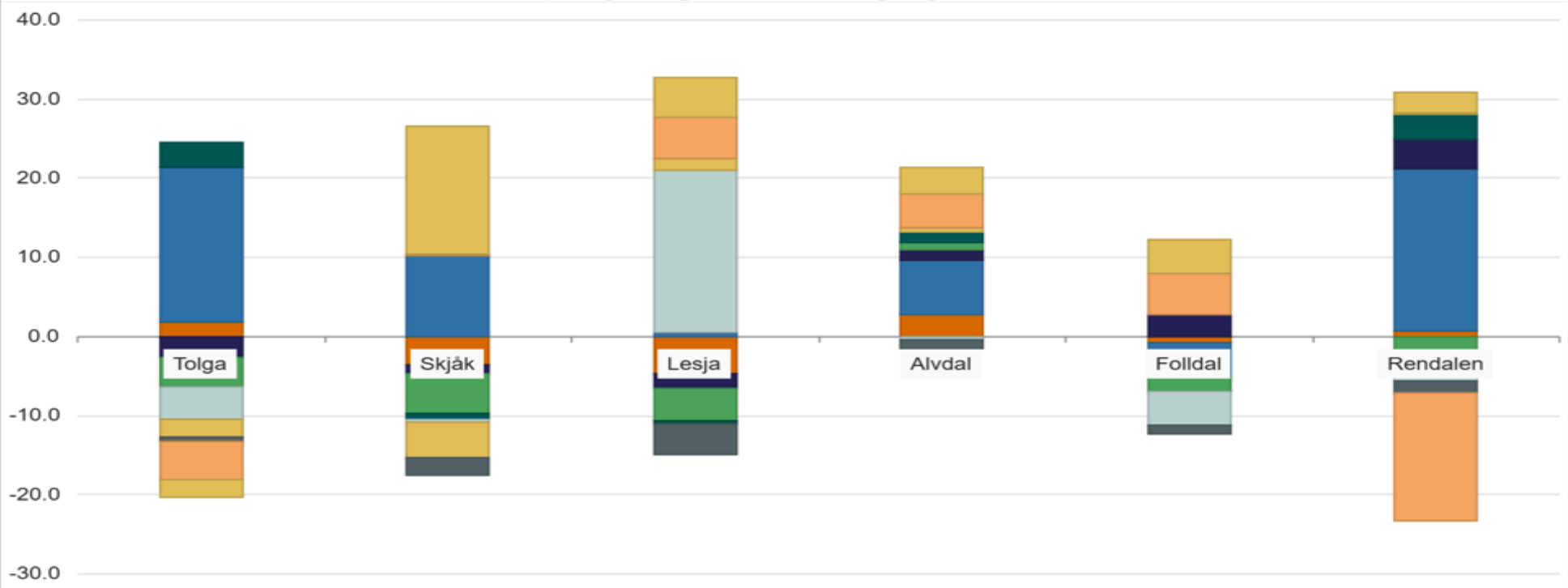
Dialogkonferanse mellom kommunestyret, tillitsvalgte og ledere

Torsdag, 22. Oktober 2026

Hvor er handlingsrommet?

- KOSTRA 2025

Oversikt innsparingsmulighet ift sammenligningskommuner (mill. kr)

	Tolga	Skjåk	Lesja	Alvdal	Folldal	Rendalen
Grunnskole	1.9	-3.5	-4.7	2.8	-0.8	0.7
Pleie og omsorg	19.6	10.2	0.6	6.9	-4.3	20.5
Barnevern	-2.7	-1.1	-1.9	1.2	2.7	3.8
Barnehage	-3.7	-5.0	-4.2	1.1	-1.7	-3.8
Kommunehelse	3.2	-0.8	-0.3	1.2	0.0	3.1
Sosiale tjenester	-4.2	-0.3	20.5	-0.5	-4.3	-1.8
Kultur og idrett	-2.2	-4.4	1.3	0.6	-0.1	0.2
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	-0.6	-2.2	-3.9	-1.1	-1.1	-1.4
Adm, styring og fellesutgifter	-4.8	0.3	5.4	4.3	5.2	-16.2
▸ Andre områder	-2.1	16.1	5.0	3.4	4.2	2.5
Totalt	**4.3**	**9.1**	**17.8**	**19.8**	**-0.2**	**7.6**

«Beste praksis» - OS

Tjenesteområde					
Netto driftsutg per inbygger	Beste praksis-kommune	Beste praksis 2025	Os 2025	Differasne	Potensiale i reduksjon

Plenums-refleksjon i grupper

- Hva er mulig å realisere?
- Hva er de største kostnadsdriverne?
- Bør vi bruke «ostehøvelkutt» (lik % på alle) eller mer strategisk innrettede nedtrekk?

	Tolga	Skjåk	Lesja	Alvdal	Folldal	Rendalen
Grunnskole	1.9	-3.5	-4.7	2.8	-0.8	0.7
Pleie og omsorg	19.6	10.2	0.6	6.9	-4.3	20.5
Barnevern	-2.7	-1.1	-1.9	1.2	2.7	3.8
Barnehage	-3.7	-5.0	-4.2	1.1	-1.7	-3.8
Kommunehelse	3.2	-0.8	-0.3	1.2	0.0	3.1
Sosiale tjenester	-4.2	-0.3	20.5	-0.5	-4.3	-1.8
Kultur og idrett	-2.2	-4.4	1.3	0.6	-0.1	0.2
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	-0.6	-2.2	-3.9	-1.1	-1.1	-1.4
Adm, styring og fellesutgifter	-4.8	0.3	5.4	4.3	5.2	-16.2
Andre områder	-2.1	16.1	5.0	3.4	4.2	2.5
Totalt	**4.3**	**9.1**	**17.8**	**19.8**	**-0.2**	**7.6**

Positive tall = Tjenesten er dyrere/høyer kostand i OS
Negative tall = Tjenesten er billigere/lavere kostnad i OS

Spørsmål/ refleksjoner?

Hva har vi å jobbe med?

- Hva driver kostnadene i en kommune?

Behov er ikke alltid behov…

Den vanligste misforståelsen er å tro at all etterspørsel er jobb som må utføres

Reelle behov

- Bruker stiller krav til tjenester ut fra sine behov (og rettigheter)
- Tjenesten skaper merverdi
- Innsats står i forhold til (annet) resultat

Falske behov

- Historisk leveransenivå
- Tilbudet skaper etterspørsel
- Kapasiteten skaper etterspøsel
- Etterspørsel som oppstår på grunn av at tjenestene ikke ble riktige ved første forsøk eller tar lang tid.

Er det behovet eller kapasiteten som definerer arbeidet?

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

1. **Produktivitet/Effektivitet**

- *Gjøre tingene riktig*
  - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

1. Produktivitet/Effektivitet

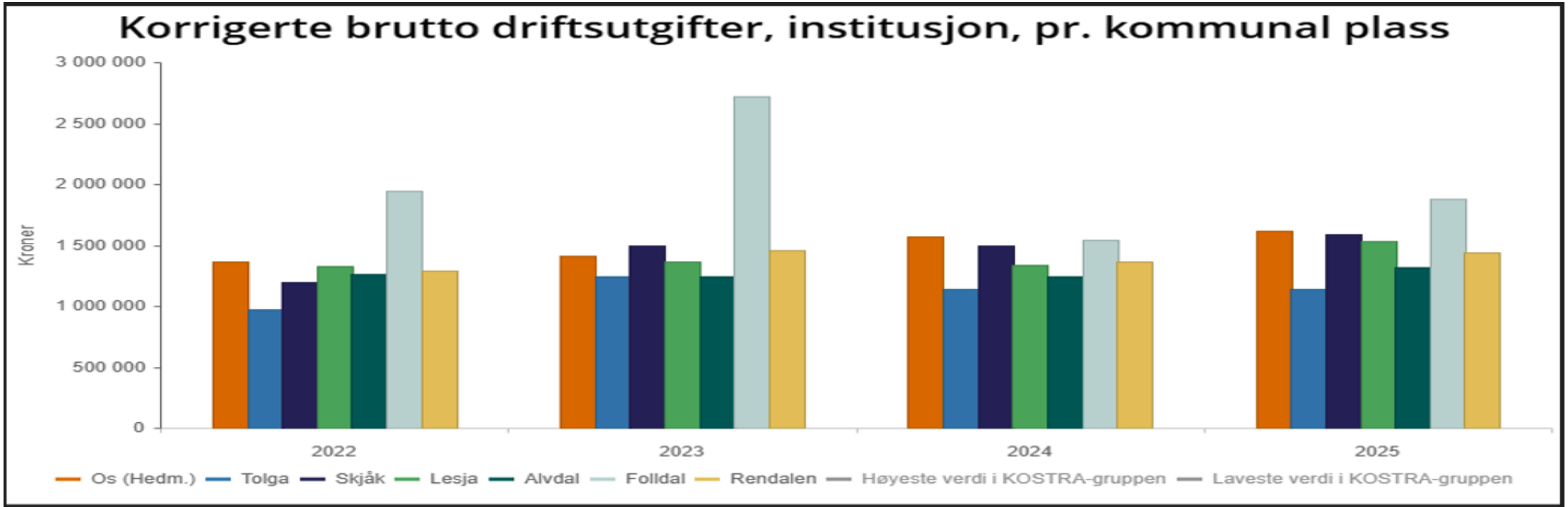
- *Gjøre tingene riktig*
  - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- *Gjøre de riktige tingene riktig*
  - jobbe smartere, egenomsorg, samskaping, ny teknologi, etc

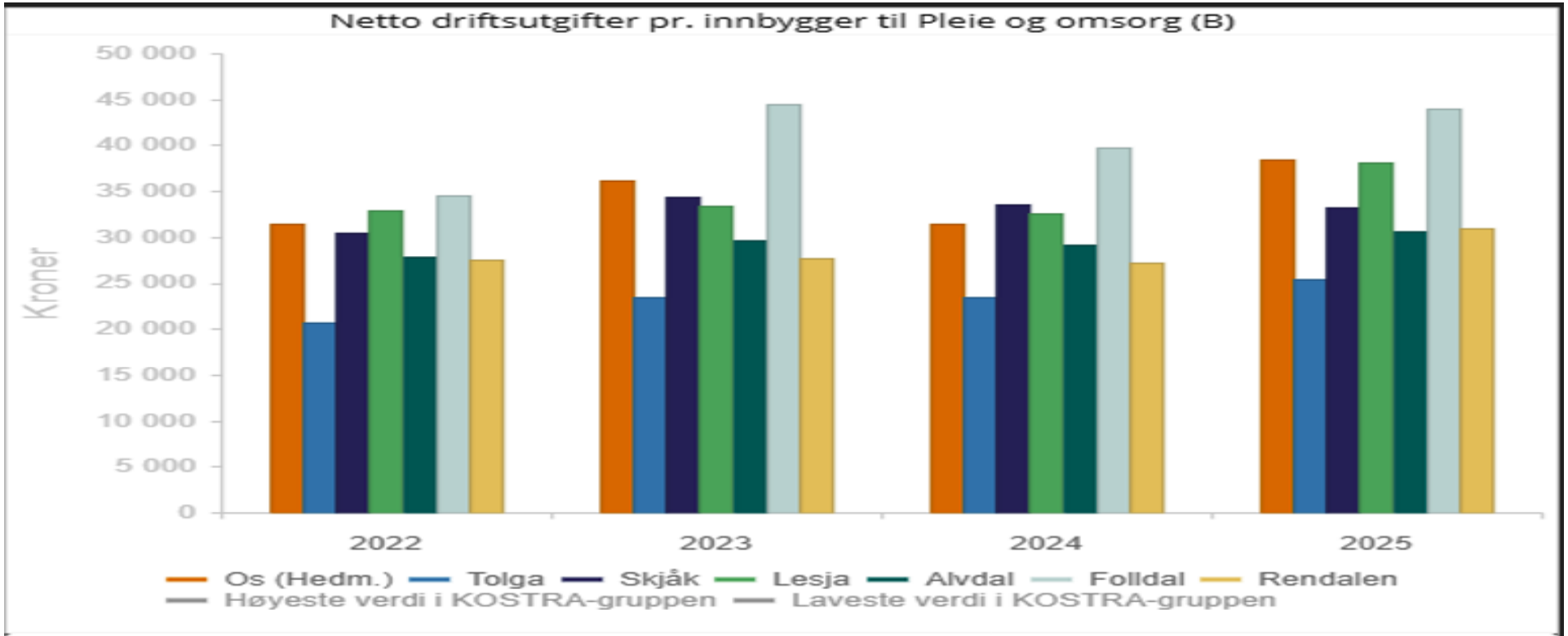

Produktivitet/Effektivitet

	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	1 361 971	1 406 763	1 567 027	1 619 778
Tolga	968 952	1 245 895	1 141 158	1 139 263
Skjåk	1 199 938	1 498 214	1 490 786	1 591 481
Lesja	1 327 800	1 368 867	1 333 933	1 531 400
Alvdal	1 266 222	1 243 387	1 244 839	1 322 226
Folldal	1 946 158	2 717 333	1 545 286	1 874 120
Rendalen	1 291 950	1 460 500	1 362 609	1 435 304

Produktivitet/Effektivitet

	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	31 422	36 084	31 493	38 447
Tolga	20 659	23 420	23 463	25 454
Skjåk	30 452	34 312	33 576	33 200
Lesja	32 876	33 438	32 548	38 069
Alvdal	27 814	29 710	29 171	30 547
Folldal	34 593	44 384	39 706	43 938
Rendalen	27 512	27 733	27 199	30 968

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
  - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
  - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

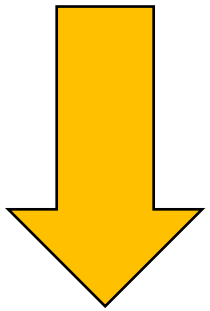
- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc

Behovet for styring av knappe ressurser

	Effektiv	Ineffektiv
Produktiv	**Gjøre det riktige bra** *Riktige tjenester til lavest kostnad*	**Gjøre det gale bra** *Gale tjenester til lavest kostnad*
Uproduktiv	**Gjøre det riktige dårlig** *Riktige tjenester til høye kostnader*	**Gjøre det gale dårlig** *Gale tjenester til høye kostnader*

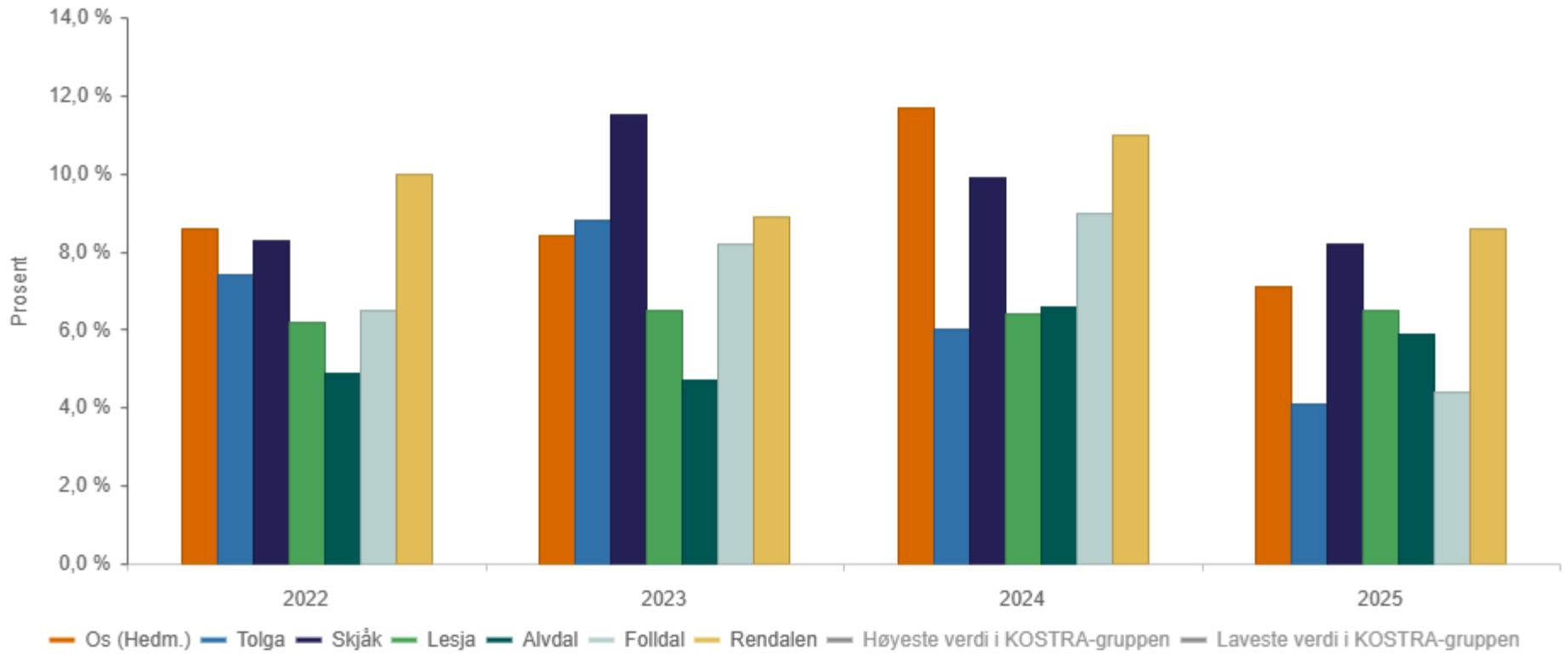
Kostnader er en konsekvens av at aktiviteter utføres

(og de kan utføres sakte og dårlig eller raskt og bra)

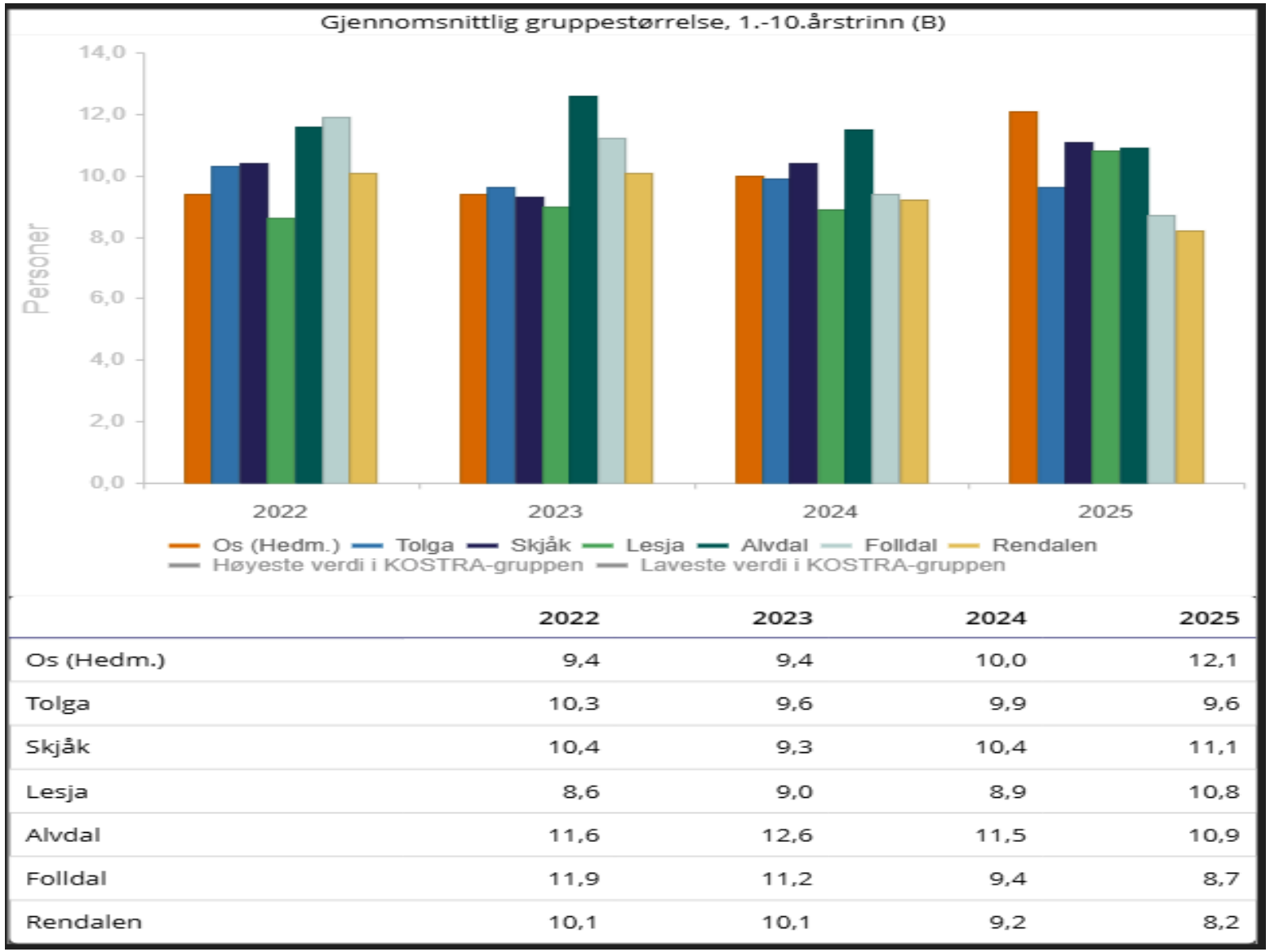
God aktivitetskontroll er god kostnadskontroll

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning

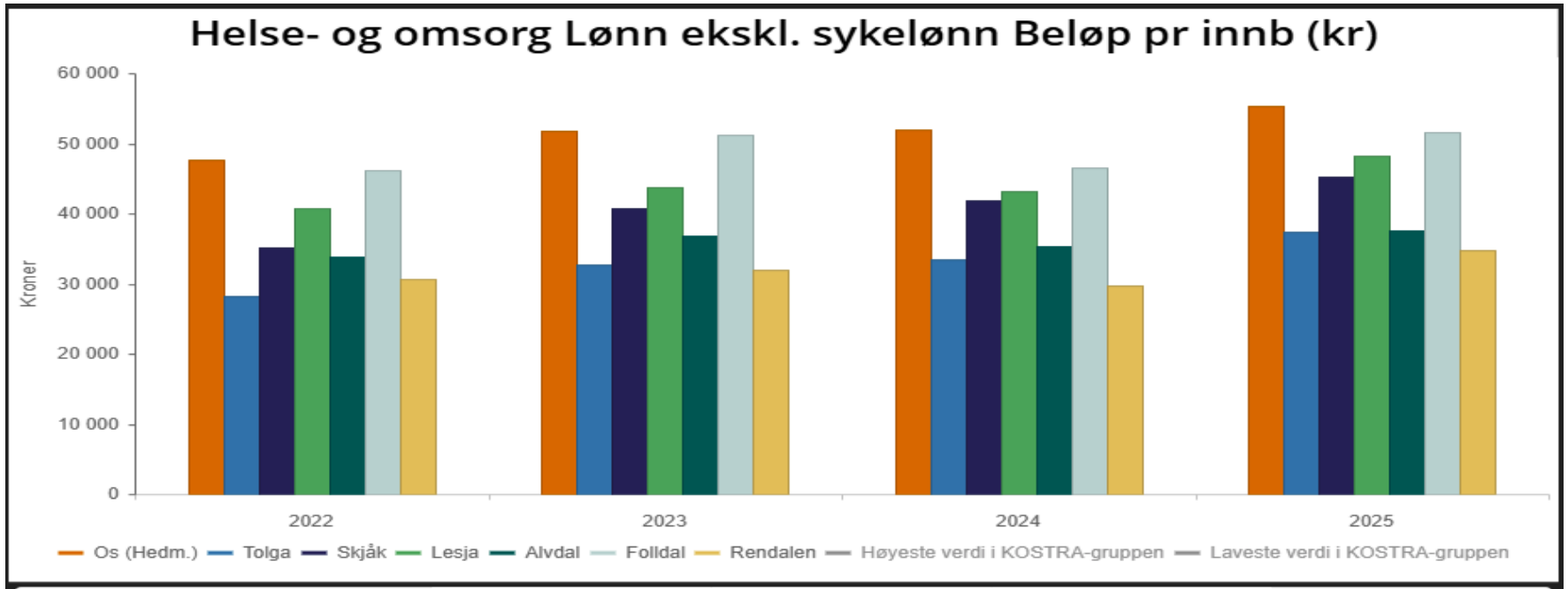
	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	8,6 %	8,4 %	11,7 %	7,1 %
Tolga	7,4 %	8,8 %	6,0 %	4,1 %
Skjåk	8,3 %	11,5 %	9,9 %	8,2 %
Lesja	6,2 %	6,5 %	6,4 %	6,5 %
Alvdal	4,9 %	4,7 %	6,6 %	5,9 %
Folldal	6,5 %	8,2 %	9,0 %	4,4 %
Rendalen	10,0 %	8,9 %	11,0 %	8,6 %

Gj. Snittlig gruppestørrelse. 1. - 10. årstrinn

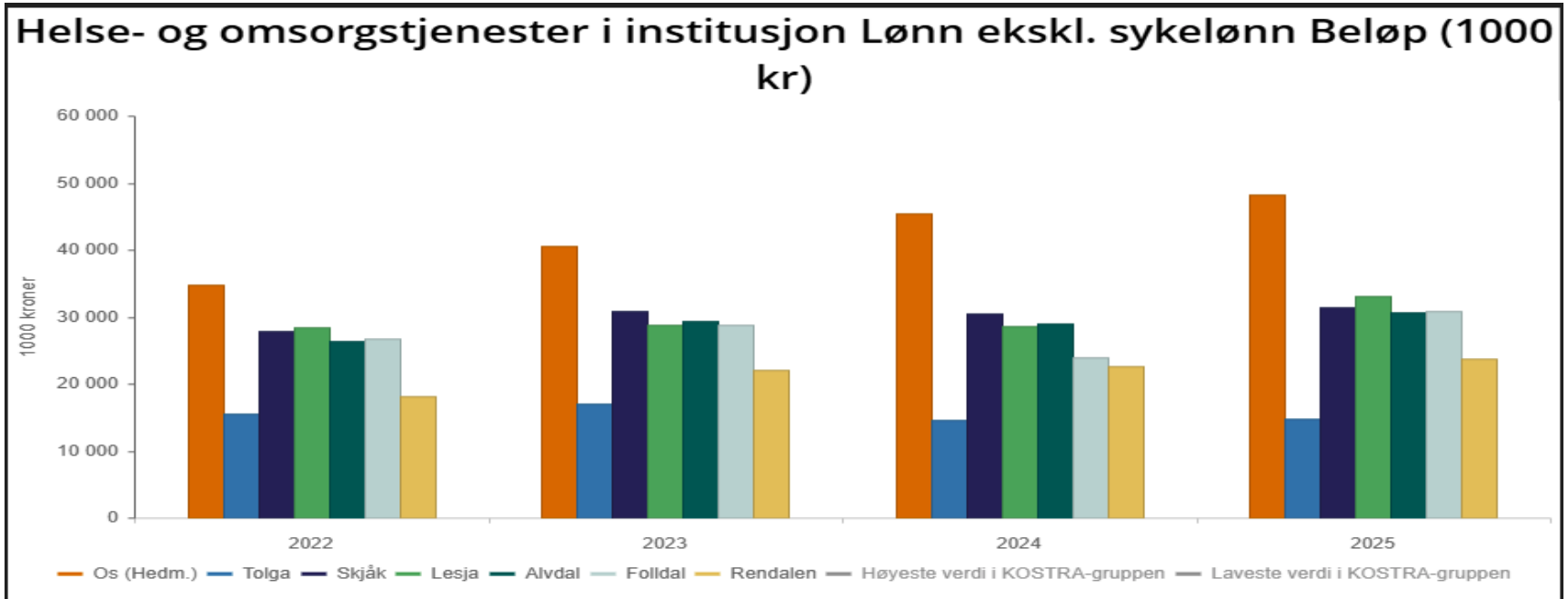
	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	9,4	9,4	10,0	12,1
Tolga	10,3	9,6	9,9	9,6
Skjåk	10,4	9,3	10,4	11,1
Lesja	8,6	9,0	8,9	10,8
Alvdal	11,6	12,6	11,5	10,9
Folldal	11,9	11,2	9,4	8,7
Rendalen	10,1	10,1	9,2	8,2

Helse- og omsorg, LØNN ekskl. Sykelønn (Beløp per innbygger kr)

	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	47 672	51 841	51 915	55 357
Tolga	28 185	32 767	33 438	37 349
Skjåk	35 156	40 798	41 867	45 154
Lesja	40 665	43 712	43 100	48 280
Alvdal	33 892	36 811	35 273	37 508
Folldal	46 088	51 138	46 489	51 610
Rendalen	30 575	31 964	29 702	34 681

Helse- og omsorgstj i institusjon. Lønn ekskl. Sykelønn. (Beløp i 1000 kr)

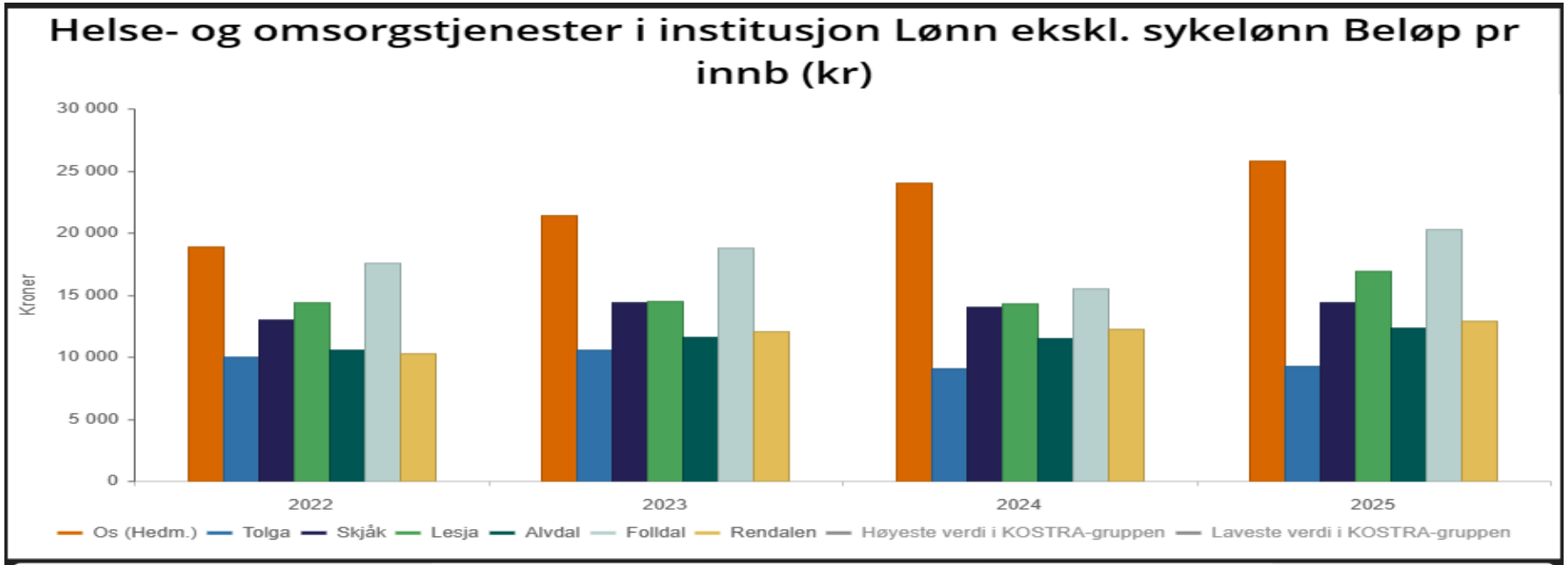
	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	34 775	40 529	45 493	48 285
Tolga	15 479	16 945	14 488	14 827
Skjåk	27 909	30 851	30 508	31 408
Lesja	28 348	28 807	28 662	33 168
Alvdal	26 268	29 369	28 888	30 705
Folldal	26 642	28 728	23 873	30 868
Rendalen	18 140	22 088	22 657	23 704

Os bruker

33,4 mill kr mer enn Tolga

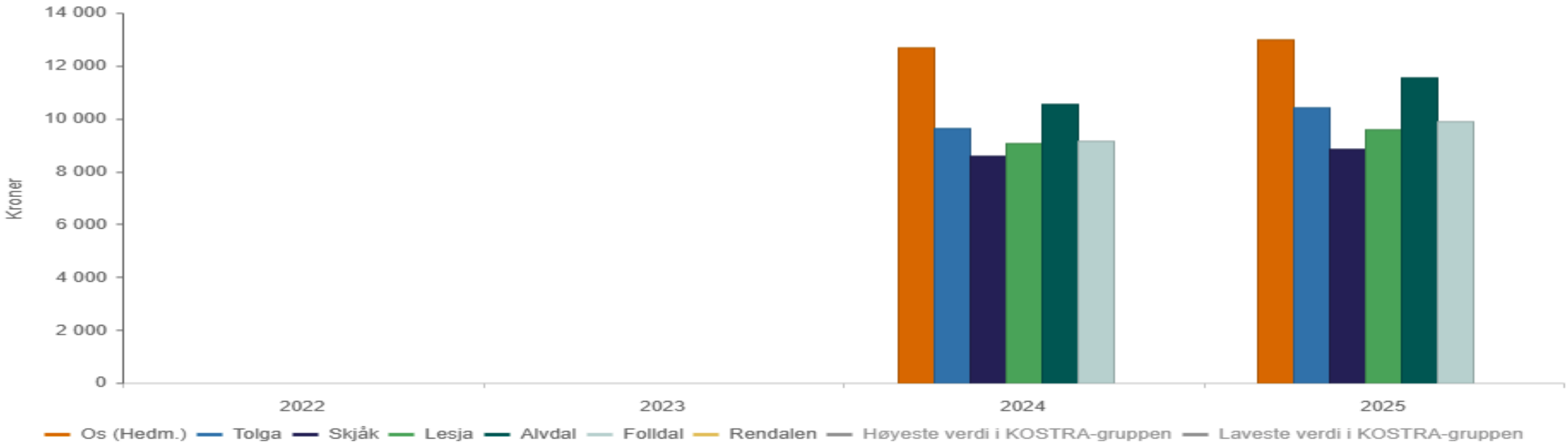
15,1 mill kr mer enn Lesja

Helse- og omsorgstj. I institusjon. Lønn ekskl. Sykelønn (Beløp per innbygger i kr)

	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)	18 858	21 433	24 007	25 807
Tolga	9 954	10 564	9 021	9 215
Skjåk	12 999	14 410	14 001	14 374
Lesja	14 419	14 527	14 288	16 871
Alvdal	10 537	11 627	11 514	12 321
Folldal	17 539	18 752	15 502	20 241
Rendalen	10 254	12 024	12 274	12 911

Hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofellesskap/samlokaliserte omsorgsboliger Lønnsutgifter fratrukket sykelønnsrefusjon Beløp per innbygger (kr)

	2022	2023	2024	2025
Os (Hedm.)			12 702	12 983
Tolga			9 636	10 413
Skjåk			8 593	8 861
Lesja			9 071	9 611
Alvdal			10 560	11 547
Folldal			9 158	9 922
Rendalen			0	0

Ulike økonomiske problemer krever ulike løsninger

Midlertidige budsjettproblemer

- Enkeltstående kostnadsøkninger
- Tidsforskyvninger
- Engangsutgifter
- Svikt i et enkelt budsjettanslag

Varige strukturelle problemer

- For mange bygg eller lokasjoner
- Vedvarende høyt bemanningsnivå
- Tjenestenivå som overstiger inntektsgrunnlaget
- Demografiske endringer
- Varig gjeldsbelastning
- Forventninger og oppgaver som vokser raskere enn inntektene
- Omlegging av tursnus

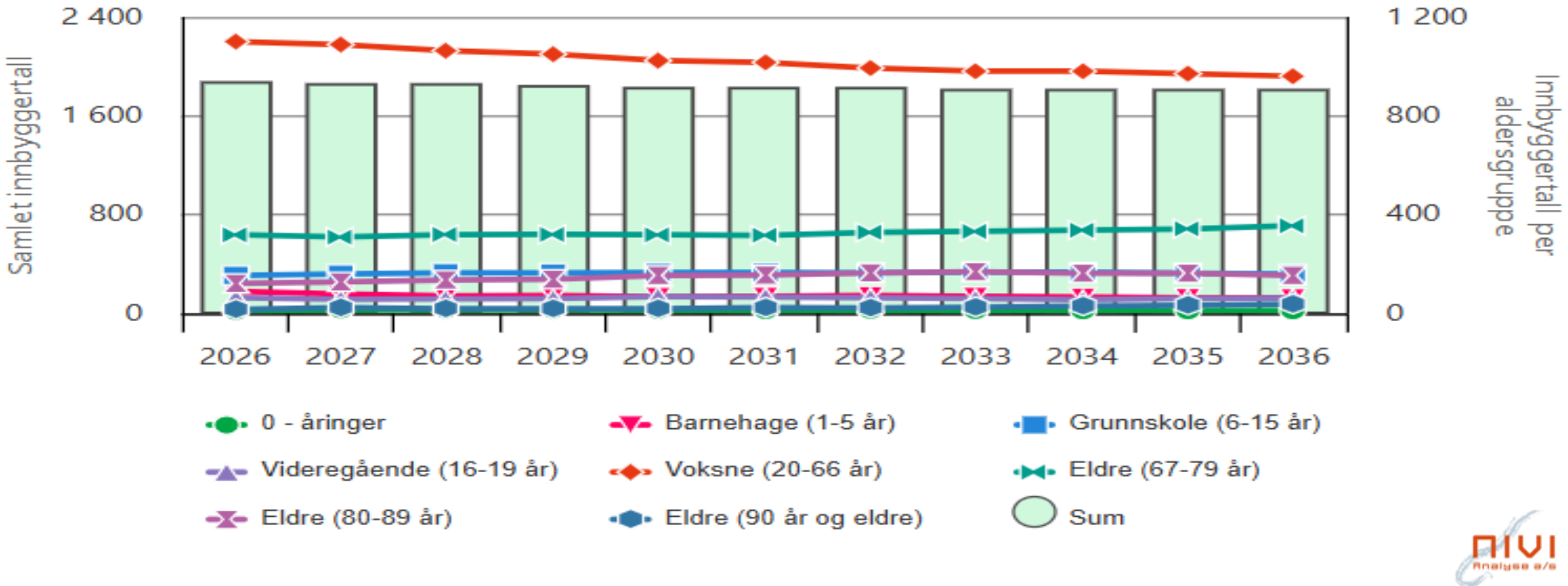
Fond kan være fornuftig mot det første.

Fond er sjelden en løsning på det andre.

Inkluder graf i dokumentet

Lagre

Befolkning | Vekst | Demografiutgifter | Prognoser

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i Os kommune

«Den største utfordringen i vår tid er vår evne til å endre tankesett»
Al Gore

Duo/triorefleksjon i grupper

- På hvilke områder tro vi det er mest å hente i Os kommune:

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
  - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
  - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Struktur (er svinedyrt!)

- Skolestruktur, barnehagestruktur, institusjonsstruktur, plassering av omsorgsboliger, vaktmestersentraler, pumpestasjoner, turnuser, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc